
VS: Valtuustoaloite 25.5.2026

Lähettilä Kalliokulju Tiina <tiina.kalliokulju@pohde.fi>
Päivämäärä ma 25.5.2026 9.11
Vastanottaja kohonen.oli
Kopio Oittinen Heli <heli.oittinen@pohde.fi>

Hei Olli

Perille tuli, kiitokset.

Yt
Tiina

Lähettilä: Olli Kohonen
Lähetetty: maanantai 25. toukokuuta 2026 8.00
Vastanottaja: Kalliokulju Tiina <tiina.kalliokulju@pohde.fi>
Aihe: Valtuustoaloite 25.5.2026

Hei

Alla aluevaltuustoryhmämme valtuustoaloite 25.5.2026. Kuittaatko vastaanotetuksi?

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen varmistettava nollatoleranssi työperäiseen hyväksikäyttöön

Suomessa työskentelee monia ulkomaalaisia ihmiskaupan uhreja olosuhteissa, joita on kuvattu moderniksi orjuudeksi. He saapuvat tänne vakavasti velkaantuneina jouduttuaan maksamaan suuren kynnysrahan halpatyövoiman välittäjille. Heitä työskentelee hoitoalalla, siivoojina ja monilla muilla julkisella rahalla toimivilla aloilla.

Harmaan talouden ja työperäisen hyväksikäytön ongelmiin on herättävä. Valitettava totuus on, että ulkomaisten työntekijöiden hyväksikäyttö on yleistä ja järjestelmällistä. Yrittäjille ja ihmiskauppiaille annetut tuomiot ovat aivan liian lieviä, joskus myös täysin olemattomia. Toiminnasta kärsivät eniten ihmiskaupan uhrit, mutta myös rehelliset yrittäjät, jotka joutuvat kilpailemaan orjatyötä hyödyntävien yritysten kanssa. Paavo Teittisen Tieto-Finlandia palkinnon voittaneessa Pitkä vuoro -teoksessa kuvataan, miten myös julkisella sektorilla voidaan hyödyntää hyväksikäytettyä työvoimaa.

Työsuojeluviranomaiset ovat valitettavasti usein avuttomia havaittujen väärinkäytösten estämisessä, sillä heidän toimivaltuutensa ja resurssinsa ovat riittämättömät. Valtion tulee rahoitusta lisäämällä, rangaistuksia kiristämällä ja viranomaisten toimivaltuuksia vahvistamalla torjua hyväksikäyttöä. Kuitenkin myös hyvinvointialueilla on tärkeä asema työvoiman hyväksikäytön ja ihmiskaupan estämisessä.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella (Pohde) asia korostuu erityisesti siksi, että Pohde on alueen suurin työnantaja ja hankintayksikkö. Hyvinvointialue käyttää vuosittain merkittäviä summia ostopalveluihin, esimerkiksi hoivapalveluihin ja siivous- ja ateriapalveluihin. Julkisten varojen käyttö

ei saa missään tilanteessa perustua työntekijöiden hyväksikäyttöön tai alipalkkaukseen. Pohteen on kannettava vastuunsa siitä, että verovarolla tuotettu palvelu perustuu laillisiin työehtoihin ja ihmisarvoiseen kohteluun.

Riski joutua työperäisen hyväksikäytön kohteeksi koskee erityisesti ostopalveluina tuotettujen Pohteen palvelujen henkilöstöä. Heistä moni kuuluu ammattiryhmään, kuten hoiva-avustajiin ja siivousalan tehtävissä työskenteleviin, jotka ovat työperäisen hyväksikäytön riskiammatteja, joissa työskentelee paljon työperäisiä maahanmuuttaneita.

Vasta Suomeen muuttanut ja vielä kehittyvää suomen kieltä puhuva ei aina ymmärrä tai tiedä kaikkia oikeuksia ja velvollisuuksiaan, jolloin työnantajan vastuu korostuu. Pohteen tulee viedä työperäisen hyväksikäytön torjunta pidemmälle kuin julkisten hankintojen palvelukuvauksiin. Sen tulee näkyä kirkkaana tavoitteena ja vaatimuksena esimerkiksi Pohteen omavalvontaohjelmassa. Myös erilaisten Pohteen työtehtävien kielitaito- ja pätevyysvaatimuksissa tulee huomioida työperäisen hyväksikäytön torjunta.

Työperäisen hyväksikäytön torjuminen on myös potilas- ja asiakasturvallisuuskysymys. Pelon, velkaantumisen ja epäinhimillisten työolojen alla työskentelevä työntekijä on haavoittuvassa asemassa, mikä voi heikentää työhyvinvointia, työssä jaksamista ja lopulta myös palveluiden laatua. Hyvinvointialueen tulee omalla toiminnallaan näyttää esimerkkiä vastuullisesta työnantajapolitiikasta.

Vasemmistoliiton aluevaltuustoryhmä esittää, että Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen on laadittava selkeät ja sitovat ohjeistukset työehtojen polkemisen, työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan torjumiseksi Pohteen toiminnassa, alihankintaketjuissa ja hankinnoissa. On selvítettävä, onko alihankintaketjujen pituutta syytä rajoittaa. Kaikissa tehtävissä sopimuksissa on vaadittava työehtosopimusten noudattamista koko hankintaketjun osalta. Pohteen viranhaltijoiden on tehtävä aktiivisesti yhteistyötä viranomaisten kanssa hyväksikäyttötapausten estämiseksi ja uhrien auttamiseksi.

Lisäksi Pohteen tulee kehittää omia valvontakäytäntöjään siten, että mahdollisiin tämänkaltaisiin väärinkäytöksiin puututaan nopeasti ja matalalla kynnyksellä. Työntekijöille on tarjottava turvalliset keinot ilmoittaa epäasiallisista työoloista ilman pelkoa seuraamuksista. Hyvinvointialueen on myös huolehdittava siitä, että hankintoja tekevät viranhaltijat osaavat tunnistaa työperäisen hyväksikäytön riskit ja käyttää hankinnoissa vastuullisuuskriteerejä nykyistä tehokkaammin.

Vasemmistoliiton aluevaltuustoryhmä 25.5.2026